

*Наталія Вячеславівна Кононенко,
к. пед. н., викладач кафедри дошкільної педагогіки,
Катерина Вадимівна Котлярова,
студентка факультету дошкільної педагогіки та психології
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна*

ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАСТУПНОСТІ РОЗВИТКУ ДИТИНИ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сучасні зміни у політичній, соціальній, економічній сферах життя нашого суспільства, розбудова національної системи освіти загострюють проблеми ефективності навчання і виховання дітей. Одним із найважливіших завдань постає забезпечення безперервності освіти, що відкриває можливість для постійного поглиблення і збагачення загальноосвітньої і фахової підготовки, досягнення цілісності і наступності у розвитку, навчанні і вихованні особистості в системі освіти.

Проблема наступності дошкільної і початкової ланок освіти відображена у дослідженнях Л. В. Артемової, А. М. Богущ, З. Н. Борисової, О. В. Запорожця та ін. Є. І. Тихеева наголошувала, що «старший ступінь дитячого садка на одну третину вже школа, а молодший ступінь школи на одну третину дитячий садок» [1, с. 14]. Саме у взаємозалежності і взаємній орієнтації двох перших освітніх ланок започатковується неперервність, наступність навчання, виховання і розвитку особистості, її якостей.

За визнанням учених, наступність як принцип забезпечує поступовий перехід від попереднього вікового періоду до нового, поєднання щойно здобутого дитиною досвіду з попереднім, утворює простір для реалізації в освітньому процесі закладу дошкільної освіти і школи єдиної, динамічної та перспективної системи виховання і навчання, що сприяє зближенню умов виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Завдяки цьому перехід до умов шкільного навчання відбувається з найменшими для

дітей психологічними труднощами, забезпечується природне і комфортне їх виходження в нові умови, що сприяє підвищенню ефективності виховання і навчання учнів з перших днів їх перебування в школі.

Головною умовою забезпечення наступності у вихованні і навчанні є спрямованість освітнього процесу закладу дошкільної освіти і школи на всебічний розвиток особистості дитини. З огляду на це необхідний зв'язок програм, методів і форм навчання в закладі дошкільної освіти і початковій школі. Однак структура навчально-виховного процесу має свою специфіку в ЗДО і школі, яка потребує спеціальних зусиль вихователів і вчителів. Спроби штучно перенести урок у дошкільний заклад або ігрові методи проведення занять у школу є непродуктивними, оскільки такий перехід є одним із педагогічних інструментів забезпечення перебігу знань умінь і навичок дітей з одного рівня на наступний, більш високий.

Відомо, що протягом старшого дошкільного віку в дитини починає складатися новий тип відносин з оточуючими. Безумовний авторитет дорослого поступово втрачається і до кінця молодшого шкільного віку все більшого значення для дитини набувають однолітки, зростає роль дитячого співтовариства. Провідною в цьому віці стає навчальна діяльність у розвивається довільна поведінка і формуються відповідні особистісні риси дитини. Вона стає більш самостійною, сама обирає, які дії вчинити в певних ситуаціях. В основі поведінки лежать моральні мотиви, що формуються в цьому віці і найчастіше пов'язані з егоїстичними мотивами, бажаннями бути схваленим дорослим аби зміцнити свою особисту позицію в групі однолітків.

На цьому тлі у дитини молодшого шкільного віку неухильно зростає прагнення до досягнень. Саме через них дитина переживає свою унікальність, усвідомлює себе особистістю і прагне до подальшої досконалості. Відтак наступність між дошкільною і початковою ланками освіти вимагає формуванням у старших дошкільників навичок довільної поведінки, з якою тісно пов'язані такі новоутворення, як планування результатів дії і рефлексія. Через смислову зорієнтованість у своїх діях

дошкільник набуває досвіду подолання страху змін у відносинах з оточуючими. Поступове розширення кола і властивостей речей, що пізнаються, форм спілкування і взаємодії з оточуючими, активна творча діяльність забезпечують особистісну ідентифікацію дитини, поступове формування її «Я-концепції», що є невід'ємною складовою статусу школяра. З'являється новий тип поведінки, розвивається певна ієрархія мотивів, їх супідрядність, у якій основні та стійкі набувають провідної ролі, підпорядковуючи ситуативні.

Перехід дитини із закладу дошкільної освіти у школу є важливим етапом її життя, який пов'язаний не лише зі зміною середовища її розвитку, а й із відповідними процесами самоусвідомлення, із зіткненням з новими проблемами, відкриттям у собі нових можливостей тощо. За цих умов вихователям і батькам важливо розуміти і бачити досягнення дитини та її неспіхи. Інструментом для цього стає систематичний педагогічний моніторинг в закладі дошкільної освіти результатів досягнень дітей старшого дошкільного віку та їх співставлення із нормативними вимогами початкової школи. Орієнтація на ці норми дозволяє вихователю і батькам скорегувати свої зусилля у підготовці дитини-дошкільника до нового статусу школяра, усвідомленню, що заклад дошкільної освіти і школа є ланками єдиної системи освіти і виховання, а все те, що чекає дитину у школі, є продовженням того, чого вона опанувала раніш. Для вчителів початкової школи результати педагогічного моніторингу дозволяють обрати такі способи спілкування і взаємодії з дитиною, які з перших днів перебування в школі дозволяє їй переконуватися у цінності і надійності досвіду, набутого в цьому. Все це забезпечує дотримання принципу наступності дошкільної та початкової освіти у розвитку особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тихеева Е.И. Организация детского сада и детского дома / Е.И. Тихеева. – М.: Мир, 1923. – 151 с.